

**BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
“NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL”
VASLUI**

TEODOR PRACSIU LA 60 DE ANI
Biobibliografie

Vaslui, 2005

Editat și tipărit la Biblioteca Județeană
“Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Argument

Pentru a putea aprecia sau iubi pe oamenii de lângă noi trebuie să-i cunoaștem. Asta încearcă Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui prin Serviciul Informare bibliografică și documentare: să facă cunoscute personalitățile marcante ale vieții literare, științifice, culturale sau sociale ale județului nostru.

Iată că am ajuns la al doilea număr al seriei **Personalități Vasluiene** cu biobibliografia *Teodor Pracsiu – 60*.

Anul acesta îl sărbătorim pe domnul Teodor Pracsiu, personalitate de mare valoare culturală a județului și nu numai, la aniversarea celor 60 de ani de viață.

Teodor Pracsiu este o personalitate complexă, manifestându-se cu competență atât ca profesor, inspector de specialitate de limba și literatura română, și excelând în diverse domenii ale culturii ca publicist, critic literar, umorist, teatrolog.

Poate cuvântul „teatrolog” nu este un termen foarte folosit, mai ales de publicul tânăr, termenul de „teatologie” este mai rar întâlnit. Putem da o definiție simplă a teatologiei: este știința, studiul despre teatru, având ca obiect istoria, teoria și estetica spectacolului și a literaturii dramatice.

Ca veritabil om de cultură, Teodor Pracsiu are meritul de a fi pătruns în tainele teatologiei și face acest lucru de mai bine de două decenii.

Lucrarea prezintă câteva repere biografice, bibliografia autorului, aprecieri și referințe critice ale unor personalități culturale ale județului și ale țării precum: Teodor Codreanu, Gruia Novac, Petrea Iosub, Gheorghe Capșa, Simion Bogdănescu, Victor Parhon, Valentin Silvestru.

Pentru cei atrași de lumea teatrului consider cărțile domnului Teodor Pracsiu porți deschise spre cunoașterea acestei arte ale cărei valori continuă să-l influențeze profund și pe omul mileniului trei.

Lucrarea de față nu este o cercetare exhaustivă, o consider o provocare pentru studierea aprofundată a contribuției lui Teodor Pracsiu la dezvoltarea culturii românești. Voi relua această cercetare pentru a da dimensiunile reale ale personalității autorului.

Bibliograf, **Liliana Moga**

Repere biografice

Teodor Pracsiu s-a născut la 2 iunie 1946 în orașul Râmnicu Vâlcea. Tatăl său, Ion Pracsiu (1916-1985), a fost ofițer de geniu și mama sa, Sofia Pracsiu (1923-1998), casnică. Are trei frați: Maria Pracsiu (n. 1943), Constantina Pracsiu (n. 1944) și Valerian Pracsiu (n. 1949).

A fost elev la Școala nr. 3 (actualmente *Spiru Haret*) între anii 1953-1960 și la Liceul *Nicolae Bălcescu* (actualmente Colegiul Național *Alexandru Lahovary*) din orașul natal între anii 1960-1964; 1964-1967 este student la Facultatea de Litere a Universității din Pitești. Urmează cursurile Facultății de Litere de la Universitatea “Al.I.Cuza” Iași între anii 1968-1972.

Un reper important al biografiei sale intelectuale îl reprezintă momentul licenței universitare, cu lucrarea intitulată “*Critica lui Șerban Cioculescu*”, susținută în 1972 sub îndrumarea prof.univ.dr. Constantin Ciopraga. Autorul *Vieții lui I.L.Caragiale*, “Șerban cel Rău”, cum avea să fie numit mai târziu Șerban Cioculescu, avea, la data licenței studentului Teodor Pracsiu, 70 de ani și era membru corespondent al Academiei Române. Acesta avusese privilegiul să audieze timp de un an cursul său universitar, cu o focalizare semnificativă pe literatura română veche. Peste ani fostul student își amintește de profesorul său: “Șerban Cioculescu era fermecător prin

ironia fină, un simț filologic infailibil, forța argumentației, rigoarea demonstrației critice și faimoasele digresiuni biografice, veninos-muşcătoare, nu mai puțin savuroase. Ideea de a construi teza de licență cu o temă ce viza opera unui critic român în viață s-a născut încă de atunci și s-a finalizat cu o lucrare de 150 de pagini, având calitățile și slăbiciunile inerente începutului.”

Între 1 septembrie 1967 și 1 martie 1973 este profesor titular de limba și literatura română, prin repartiție guvernamentală, în comuna Fălciu, județul Vaslui. Susține examenul de definitivare în învățământ în 1971.

Debutază în publicistică în februarie 1969, la aproape 23 de ani, în paginile cotidianului județului Vaslui, **Vremea nouă**, cu articole, note, reportaje, umor; peste câțiva ani este cooptat în redacția publicației cu statut de ziarist profesionist.

În 1975 devine cronicarul teatral al gazetei **Vremea nouă** (tocmai plecase la Iași cronicarul teatral Luca Arbore) și publică cronici timp de trei decenii (1975-2005) fie în presa locală (**Vremea nouă**, **Adevărul de Vaslui**, **Obiectiv**, **Părerii Tutovene**, **Clepsidra**, **Ethos**), fie în **Cronica** (Iași), **Ateneu** (Bacău), **România literară** (București), **Teatrul** (București), speciile publicistice predilecte fiind: cronică teatrală, recenzia, eseu teatrolitic, articolul de problemă, fixat tematic pe două domenii – cultura, în sens larg și învățământul.

Editorial debutează cu volumul de critică teatrală și teatrolitic **Clepsidrele Thaliei** (Editura Junimea, Iași, 1985) cu o

postfață (coperta a IV-a) a reputatului critic teatral Valentin Silvestru. Cartea a avut parte de o primire favorabilă din partea criticii specializate, fiind semnalată în comprehensive cronici de întâmpinare în **România literară**, **Cronica**, **Tribuna**, precum și în ziarele și periodicele locale.

Ca membru al secției de critică a A.T.M. (Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale), avându-l drept mentor pe Valentin Silvestru, a luat parte de-a lungul anilor la diverse reuniuni teatrologice (colocvii, seminarii, gale teatrale) la București, Bacău, Focșani, Bârlad, ș.a. constituind o perioadă deosebit de fertilă în ceea ce privește ucenicia teatrologică. Spectacolele de teatru, prezentate compact pe durata unei săptămâni, dezbaterile post-factum, întâlnirile cu oamenii de teatru (cronicari, critici, regizori, scenografi, directori, secretari literari) l-au ajutat să înțeleagă mai bine semnificațiile de adâncime ale teatrului ca metaforă proteică, polisemantică.

De la 1 martie 1973 până la 22 decembrie 1989 își desfășoară activitatea ca redactor, redactor principal, redactor de rubrică, șef de secție, secretar general de redacție, redactor șef adjunct la ziarul județean **Vremea nouă**, Vaslui; redactor șef al ziarului **Adevărul de Vaslui** între anii 1990- 1992.

Din 1990 este profesor titular la catedra de limba și literatura română de la Liceul *Anghel Rugină* (actualmente Colegiul Economic *Anghel Rugină*) Vaslui.

Sușține gradul didactic I în 1990 cu un studiu monografic privind dramaturgia originală pe scena Teatrului “Victor Ion Popa” din Bârlad în perioada 1955-1990, adică din anul înființării teatrului și până la apariția cărții. Lucrare este publicată în 1995 sub titlul **Măștile lui Cronos** cu un cuvânt înainte al lui Valentin Silvestru (O vorbă despre această carte...). Au urmat: **Transparențe critice** (1997), volum ce reunește cronici teatrale, eseuri și dialoguri cu personalități notorii ale literaturii și dramaturgiei românești contemporane: Valentin Silvestru, Ion Băieșu, Traian Șelmaru, Ștefan Oprea, Constantin Paiu, Bogdan Căuș, Bogdan Ulmu, Theodor Codreanu; **Oglinzi paralele** (2000), carte ce cuprinde un capitol inaugural consacrat lui Valentin Silvestru (**Domnul Teatru**), cronici teatrale, evocări, precum și câteva eseuri și cronici literare pe marginea unor cărți și personalități: Mihai Eminescu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Cornel Regman, Mihai Ralea, Theodor Codreanu.

Deasemenea coordonează și prefațează câteva mini-antologii umoristice, editate prin eforturile membrilor Cenaclului “Valentin Silvestru” al Casei de cultură a sindicatelor din Vaslui, cenaclu pe care îl conduce fără întrerupere din 1994 (numele patronului spiritual este adoptat în 1996): **Plecat-am nouă din Vaslui** (1996), **Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete** (1998), **Satana în mini-jup** (2000), **Ridendo** (2002), **Sechestrați în umor** (2004).

Între anii 1995 și 1997 desfășoară activitate didactică la Casa Corpului Didactic Vaslui ca director, apoi ca expert. Începând cu 2

mai 2001 (și în prezent) este inspector de specialitate pentru limba și literatura română la Inspectoratul Școlar al județului Vaslui.

În 2001 la Sibiu este membru al comisiei centrale de evaluare la faza națională a olimpiadei de limba și literatura română și în 2005 la Constanța face parte din comisia de evaluare la faza internațională a olimpiadei de limba și literatură română. Este colaborator permanent, în calitate de redactor-corespondent, la revista **Tribuna învățământului** (din 1997).

De-a lungul timpului colaborează la diferite reviste de cultură: **Ateneu, Clepsidra, Convorbiri literare, Cronica, Ethos, Orizont, România literară, Tribuna învățământului, ș.a.**



Teodor Pracsiiu



Biblioteca Județeană “Nicolae Milescu Spătarul” – Vaslui
Festivalul Șanselor Tale, ediția a VI-a, 5-12 dec. 2005
Lansare de carte: ***Transmodernismul***, de Theodor Codreanu
Teodor Pracsiiu – în prim plan
De la stânga la dreapta: conf. univ. Mihail Diaconescu,
Universitatea “Spiru Haret”, București, prof. dr. Theodor
Codreanu, Liceul “Cuza Vovă”, Huși

Bibliografie

Cărți publicate:

- **Clepsidrele Thaliei**, Editura Junimea, Iași, 1985 – carte de critică teatrală cuprinzând cronici la spectacole ale teatrelor din București, Brașov, Bacău, Iași, Baia Mare, Piatra Neamț, Târgu-Mureș, Botoșani, Bârlad; portrete de critici, cronicari, teatrologi români contemporani: Valentin Silvestru, Radu Popescu, Traian Șelmaru, N. Barbu, Ion Cocora, Mira Iosif, George Genoiu, Ștefan Oprea, Marius Robescu, Romulus Diaconescu, Carol Isac, Constantin Cubleşan, Paul Tutungiu, Bogdan Ulmu, Horia Deleanu, Nelu Ionescu, Florin Faifer, Mircea Ghițulescu; pagini de jurnal.

- **Măștile lui Cronos**, 1995 – amplu studiu monografic, cu o prefață de Valentin Silvestru, privitor la dramaturgia originală pe scena Teatrului “Victor Ion Popa” din Bârlad în perioada 1955-1990. Autorul aplică o triplă perspectivă: asupra repertoriului original al teatrului bârlădean, asupra calității literare a operelor dramatice montate și asupra spectacolelor evaluate estetic timp de 25 de ani în postura de cronicar teatral.

- **Transparențe critice**, editat de Inspectoratul pentru Cultură al județului Vaslui, 1997 – cartea cuprinde cronici teatrale la spectacolele Teatrului “Victor Ion Popa” din Bârlad, Teatrului

Național “I.L.Caragiale”, Teatrului “Lucia Sturdza-Bulandra”, Teatrului Mic, Teatrului Foarte Mic, Teatrului Giulești din București, Teatrului Național “Vasile Alecsandri” din Iași, Teatrului “Mihai Eminescu” din Botoșani, Companiei “Razoes Inversas” din Sao Paolo, Brazilia; eseuri pe teme teatrale; dialoguri cu personalități ale literaturii și dramaturgiei contemporane: criticii de teatru Valentin Silvestru, Traian Șelmaru, Ștefan Oprea, Constantin Paiu, dramaturgul Ion Băieșu, regizorii Bogdan Căuș, Bogdan Ulmu, criticul literar Theodor Codreanu.

- **Oglinzi paralele**, Editura Cutia Pandorei, Vaslui, 2000 – cartea cuprinde trei nuclee problematice: teatru-teatologie, literatură, școală; un amplu capitol este dedicat personalității lui Valentin Silvestru, la 4 ani de la dispariția fizică, titlul capitolului : *Domnul Teatru*; cronici teatrale și evocări; acolade critice - eseuri, studii și cronici pe marginea unor cărți și personalități: Mihai Eminescu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Cornel Regman, Mihai Ralea, Theodor Codreanu, ș.a.; eseuri din spațiul școlii și educației.

Coautor, coordonator și prefațator al antologiilor de umor:

- **Plecat-am nouă din Vaslui** - 1996
- **Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete** - 1998
- **Satana în mini-jup** - 2000
- **Ridendo** - 2002
- **Sechestrați în umor** - 2004
- **Corecții cu zâmbete** – 2006

Sub tipar:

- **Clipa ca permanență** – critică teatrală.

Articole, cronici, eseuri (selectiv):

- **Un repertoriu de substanță**, în *Cronica*, nr. 19 (589) din 13 mai 1977, p. 2;
- **Dincolo de “cercul vicios...”**, în *Cronica*, nr. 15, (637) din 14 aprilie 1978;
- **Strigoii**, de Henrik Ibsen, în *Cronica*, nr. 28 (650) din 14 iulie 1978;
- **Citadela sfărâmată** de Horia Lovinescu, în *Cronica*, nr. 10 (684) din 9 martie 1979;
- **Trei povestiri** de Osvaldo Dragun, în *Cronica*, nr. 8 (682) din 23 februarie 1979;
- **Cei din urmă** de Maxim Gorki, în *Cronica*, nr. 50 (776) din 12 decembrie 1980, p. 6;
- **Tot despre Dicționarul literaturii române**, în *Convorbiri literare*, nr. 5 (125), mai 1980, p. 7;
- **Ștefan Oprea: Căderea păsării de seară**, în *Orizont*, nr. 23 (689) din 11 iunie 1981, p. 3;
- **Premieră pe țară la Bârlad**, în *Cronica*, nr. 41 (819) din 9 octombrie 1981, p. 6;
- **O piesă cinematografică**, în *Cronica*, nr. 20 (798) din 15 mai 1981, p. 6;

- **Restrospectivă teatrală bârlădeană**, în *Cronica*, nr. 30 (808) din 4 iulie 1981, p. 6;
- **Spectacol-experiment**, în *Cronica*, nr. 11 (789) din 13 martie 1981, p. 6;
- **Gânduri despre cronicarul de teatru**, în *Cronica*, nr. 37 (815) din 11 septembrie 1981, p. 6;
- **Bârlad – Alexandru Lăpușneanu** de Virgil Stoenescu, în *Ateneu*, anul 18, nr. 2 (146), iunie 1981, p. 12;
- **Ion Alex. Angheluș – Drumul cuvântului**, în *Orizont*, nr. 9 (731) din 5 martie 1982, p. 2;
- **Europa, aport, viu sau mort!**, în *Cronica*, nr. 29 (859) din 16 iulie 1982, p. 3;
- **Nota zero la purtare**, în *Cronica*, nr. 19 (902) din 13 mai 1983, p. 3;
- **Octavian Paler – Polemici cordiale**, în *Vremea nouă*, nr. 2397 din 31 mai 1983, p. 4;
- **Valentin Silvestru – Ora 19:30**, în *Vremea nouă*, nr. 2414 din 27 septembrie 1983, p. 4;
- **Tache, Ianke și Cadâr**, în *Cronica*, nr. 24 (959) din 15 iunie 1984, p. 8;
- **Theodor Codreanu – Eminescu, dialectica stilului**, în *Vremea nouă*, nr. 2453 din 26 iunie 1984, p. 4;
- **Moralitatea doamnei Dulcka** de Gabriela Zapolska, în *Cronica*, nr. 3 (990) din 18 ianuarie, p. 3;

- **Patimă și tandrețe** de George Genoiu, în *Cronica*, nr. 45 (1032) din 8 noiembrie 1985, p. 3;
- **Ion Iancu Lefter – Coroana de spice**, în *Vremea nouă*, nr. 2537 din 4 februarie 1986, p. 4;
- **O minunată energie potențială**, în *Cronica*, nr. 29 (1120) din 17 iulie 1987, p. 4;
- **Versiunea nouă a unui vechi succes teatral**, în *Contemporanul*, nr. 14 (2159) din 1 aprilie 1988, p. 5;
- **Dialog inspirat**, în *Contemporanul* din 24 aprilie 1987, p. 4;
- **Căsătoria** de N.V. Gogol, în *Vremea nouă*, nr. 2629 din 3 noiembrie 1987, p. 4;
- **Potențarea forței artistice**, în *Contemporanul*, nr. 20 (2165) din 13 mai 1988, p. 12;
- **Umorul popular românesc modern**, în *Cronica*, nr. 7 (1150) din 12 februarie 1988, p. 7;
- **Un capăt de țară?**, în *Tribuna învățământului*, nr. 531 din 27 martie-2 aprilie 2000, p. 12;
- **Glose pe marginea unui manual bun**, în *Tribuna învățământului*, nr. 534 din 17-23 aprilie 2000;
- **Nu mă tem de șpagă, ci de veșnicia ei!**, în *Tribuna învățământului*, nr. 554 din 4-10 septembrie 2000, p. 12;
- **Școala și agresorul acvatic**, în *Tribuna învățământului*, nr. 555 din 11-17 septembrie 2000, p. 12;
- **Exerciții de supraviețuire**, în *Tribuna învățământului*, nr. 565 din 20-26 noiembrie 2000, p. 12;

- **Un cerber la porțile învățării: sărăcia**, în *Tribuna învățământului*, nr. 568 (2449) din 11-17 decembrie 2000, p. 12;
- **Subiecte delicate**, în *Tribuna învățământului*, nr. 584 din 2-8 aprilie 2001;
- **“Și timpul crește-n urma mea”**, în *Tribuna învățământului*, nr. 573 din 15-21 ianuarie 2001, p. 15;
- **Marginalizarea cărții**, în *Tribuna învățământului*, nr. 579 din 26 februarie-4 martie 2001;
- **Un dicționar**, în *Tribuna învățământului*, nr. 589 din 7-13 mai 2001;
- **Apa vie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 625 din 14-20 ianuarie 2002;
- **Gânduri de decembrie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 622-623 din 24 decembrie 2001-13 ianuarie 2002;
- **La porțile Orientului**, în *Tribuna învățământului*, nr. 652-653 din 29 iulie-11 august 2002;
- **Preocuparea ca teorie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 656-657 din 26 august-1 septembrie 2002;
- **Frânturi de viață**, în *Tribuna învățământului*, nr. 684 din 3-9 martie 2003;
- **Românul s-a născut eseist?**, în *Tribuna învățământului*, nr. 688 din 31 martie - 6 aprilie 2003;
- **În căutarea timpului pierdut**, în *Tribuna învățământului*, nr. 691 din 21-27 aprilie 2003;
- **Un spectacol voios**, în *Obiectiv*, 19 mai 2005, p. 8.

Aprecieri critice

Un simptom al de-provincializării culturale e apariția multor istorici, cercetători, critici în orașe care de-abia în ultimul sfert de veac au devenit centre urbane moderne. **Teodor Pracsiu** e unul din acești nebucureșteni, neprovinciali, serioși, aplicați la obiect. Gazetar, tînăr studios, cu lecturi întinse, el s-a apropiat cu o curiozitate efectivă și eficace de fenomenul teatral. Preocupat, la început, de scena bîrlădeană, apoi și de alte instituții moldovene, a prins și gustul lecturii, parcurgînd volumele de dramaturgie și cele de teatrologie, apărute la editurile din țară, interesîndu-se de aproape de mișcarea ideilor. A participat la manifestări naționale de cultură teatrală, extinzîndu-și, treptat, raza privirii spre personalități de seamă ale domeniului și spre ansambluri, observînd cu finețe traseele noului, sesizînd sporurile de talente, bucurîndu-se de înfăptuirile veritabile și scrutîndu-le sceptic-reprobator pe cele calpe.

Cartea de față e a unui exeget perspicace, care privește și ascultă cu plăcere spectacolele, rîvnind însă și a cunoaște etiologia succeselor și insucceselor. Spiritul critic se exercită cu amenitate. Probabil că, prin lucru asiduu, în continuare, va pătrunde în zone din ce în ce mai profunde ale creației.

Datorită felului în care e scrisă, în fluentă stilistică – jalonată de cîte-un surîs malițios și cîte-o nimerită valută livrescă – vădînd

pudoare intelectuală față de verbigeratia cu superlative, cartea dintîi a lui Teodor Pracsii oferă o lectură delectabilă.

Prin ea, datorită bunăvoinței apreciabile a editurii „Junimea”, autorul intră cu dreptul în teritoriul teatrologiei, unde-l așteptam. Îl salut!

VALENTIN SILVESTRU, postfață (coperta a IV-a) la Teodor Pracsii, **Clepsidre Thaliei**, Editura Junimea Iași, 1985.

Fără să fi avut, ca ațiția confrăți, șansa unei rubrici permanente de cronică teatrală, la o revistă cît de cît importantă, fie ea din București sau din țară, fără să-i fi întîlnit semnătura – măcar cu o oarecare periodicitate, ca pe a altor confrăți – în mensualul de specialitate, „Teatrul”, ori într-unul dintre acele hebdomadare culturale, care acordă o cuvenită atenție teatrului, Teodor Pracsii se impune ca teatrolog **de vocație** odată cu prima sa carte de teatru, **Clepsidre Thaliei** (Editura Junimea, 1985). Ceea ce-l distinge și-l recomandă totodată pe Teodor Pracsii e seriozitatea cu care-și asumă prerogativele magistraturii critice, nici una dintre cronicile sale nefiind o cronică „de serviciu”, care să se mulțumească pur și simplu cu o „dare de seamă” asupra spectacolului. Dimpotrivă, repugnîndu-i ploaia de epitete, care mai bîntuie uneori prin critica noastră dramatică, tonul neutral-constatativ ca și cel encomiastic, Teodor Pracsii ambiționează și reușește de cele mai multe ori să fie analitic, comentariul său critic vădind deopotrivă elevația spirituală și aplicativitate la obiect.

Cele mai inspirate și, totodată, cele mai pertinente considerații critice sînt cele referitoare la concepția regizoral-scenografică a spectacolelor, autorul dovedindu-și aici o sensibilitate și o finețe intelectuală aparte, capabile să-i permită relevanta refacere critică a „traiectului conceptual-ideatic regizoral”. Dacă vom adăuga la toate acestea eleganța formulărilor clare și limpezi, sintetizînd esențialul problematicii unui text sau a unui spectacol (ca în cronică la **Turnul de fildeș** de Victor Rozov, la Teatrul de Comedie), remarcabila capacitate de a reînvia – acolo unde e cazul – tensiunea ideatică a reprezentațiilor (fie că e vorba de **Karamazovii** lui Dan Micu, de la Teatrul „Nottara”, sau de **O noapte furtunoasă** la Teatrul „Giulești”, în regia lui Alexa Visarion), „gustul” sigur pe care-l are la actori, că și exactitatea observațiilor privind jocul actoricesc (vezi comentarea interpretării lui Alexandru Repan în **Karamazovii**), vom fi încă departe de a fi epuizat toate argumentele care ne fac să remarcăm apariția acestui „critic jubilat”, mînuind cu sagacitate o ironie fertilă și o malițiozitate bine temperată.

Surprinz, ce-i drept, mai puțin plăcut, unele inconsecvențe critice, dintre care nu toate ni se par la fel de ușor „explicabile”. Astfel, dacă e de înțeles ca autorul să fie cu predilecție atent la spectacolele bîrlădene, desfășurîndu-și activitatea de gazetar în județul în care funcționează acest teatru, e mai puțin explicabil de ce, dintre toate spectacolele Naționalului bucureștean, s-a oprit tocmai la **Poveste din Hollywood** de Neil Simon, iar dintre acelea ale Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, la reprezentația cu totul

derizorie pe care a avut-o aici piesa **Milionarul sărac** de Tudor Popescu. Trebuie să precizăm însă că, și în cazul spectacolelor care meritau poate mai puțin să ne rețină atenția, fie că erau sau nu din „zonă”, cronicile se citesc cu plăcere și cu un real interes, pentru finețea observațiilor critice, apte să se ridice într-un plan de generalizare teoretică deseori remarcabil. Surprinde și mai mult atitudinea criticului față de creațiile sau interpretările actoricești ale unor spectacole. Astfel, dacă în cronică la un spectacol important, ca **Macbeth** de Shakespeare, în regia lui Aureliu Manea, la Teatrul municipal din Ploiești, nu e amintit numele nici unui actor, în cronicile la alte spectacole, care au în mod sigur doar meritul de a fi fost „bîrlădene”, ca **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de Eugen Barbu (stagiunea 1977-1978) sau **Vlaicu Vodă** de Al. Davila (stagiunea 1983-1984), nu e omis numele nici unui interpret, mergîndu-se, pentru ultima piesă, nu numai pînă la al șaptelea boier, ci și pînă la Solul sîrbesc!

Seriozitatea cercetării și profunzimea investigației sînt relevabile și în cea de a doua secțiune a cărții, intitulată **Critici, cronicari, teatrologi**, în care sînt recenzate, în fapt, cîteva dintre cele mai importante cărți de critică teatrală, apărute mai ales în ultimul deceniu. Cordială și deferendă, dar liberă de orice inhibiție, această critică a criticii de teatru ni se pare întru totul remarcabilă pentru **stilul critic** al autorului, pentru judiciozitatea și franchețea opiniilor sale. Chiar și atunci cînd autorul recurge la formulări eufemistice, diagnoza sa este exactă, iar ceea ce poate să nu supere la

prima vedere e menit de fapt să nu înșele pe nimeni, ironia devenind cu atât mai caustică. De la Traian Șelmaru la Ion Cocora și de la Horia Deleanu la Romulus Diaconescu, criticii nu sînt inventariați, ci analizați cu minuție.

O ultimă secțiune a cărții, intitulată **Dintr-un jurnal**, e incertă sub raportul concepției de ansamblu a cărții. Nu lipsesc observațiile judicioase (vezi folosirea „metaforei” în critica teatrală), dar sînt „recenzate” apoi, și aici, cărți de teatru, aparținînd Otiliei Cazimir, lui Virgil Munteanu și lui Ion Finteșteanu, într-o devălmășie pe care numai „jurnalul” sau „falsul jurnal” ar putea-o îndreptăți.

Nu credem că am putea încheia mai bine decît citînd cuvintele lui Teodor Pracsiu, despre volumul lui Marius Robescu, aplicabile – cu egală îndreptățire – și propriei sale cărți: <<În total volumul indică nu criticul ce „vine” ci pe cel care există>>.

VICTOR PARHON: *Debutul editorial al unui critic*, în **România literară**, anul XVIII, nr. 31, 1 aug. 1985, p. 16.

După patruzeci de ani ai unei existențe doldora de fapte creatoare, succese, eșecuri, secvențe luminoase, altele de penumbră, bucurii, tristeți, evenimente notabile și ondulări ale traiectului său artistic în a doua jumătate a secolului douăzeci, teatrul bârlădean beneficiază de o remarcabilă monografie aniversativă. I-o consacră un gazetar talentat și prob, observator atent al fenomenelor culturale, om cultivat, sensibil la ceea ce poartă sigiliul autentic al artei.

Cititorul lucrării de față are astfel la îndemână o carte-document cu acribie, revelatoare pentru ce a însemnat o instituție stabilă, cu trupă permanentă și repertoriu alternativ, într-o perioadă istorică de cea mai mare complexitate. Artiștii teatrului – dintre care, unii și-au legat întreaga biografie de scena slujită cu har – își văd gravate aici împlinirile, chipurile și măștile într-un material care înfruntă vremea mai abilitat decât marmora, aurul și fierul: cuvântul săpat cu cerneală în nepieritoarea hârtie. Cartea îi aduce spre viitor pe raza de lumină a adevărului despre ce a însemnat strădania lor întru frumusețe.

Teodor Pracsu, autorul binevenitului volum, e un critic teatral avizat. Are spiritul cumpănit al intelectualului ce judecă în liniște și responsabil. Ca participant la viața teatrală, îmbogățit mereu cu lecturi întinse și favorizat de intuiții estetice ce-i nutresc diagnozele privitoare la calitatea pieselor și a operelor scenice, el are capacitatea, probată, de a oferi realităților conspectate o oglindă reală. Adică nedeformată. Lucidă. Uneori, cu reflexe joviale ori ironice (nimerite) sau cu maliții (de felurite calibre) ce fac priveliștea atrăgătoare, chiar și pentru cei ce n-au cunoscut direct peisajul evocat de autor. Să-i reproșăm, amical, că e prea amabil, câteodată, față de ceea ce, cert, nu i-a plăcut? Iată o apoftagmă a lui Kafka: „Cu gentilețea nu e bine să mergi prea departe, dacă rămâi conștient de răspunderile publice pe care le ai”.

Își elaborează studiile, articolele, fișele (și are o carte anterioară, de teatrologie, remarcabilă) într-o tranșee mai îndepărtată de clocotul din linia întâia, a conflagrațiilor reale ori închipuie din

zona centrală. Dar, Vasluiul a devenit, în ultimele decenii, un centru notabil de inițiative și manifestări culturale diverse, unele de cuprindere internațională; Bârladul a întemeiat un festival național de regie, are o academie de literatură; Iașul, care e aproape, e o zonă de intelectualitate efervescentă. Interesat cu dezinteresare – să zic așa, de viața spirituală – Teodor Pracsiu și-a câștigat o neprovincialitate eficientă, ce va rodi, probabil, și alte lucrări de însemnătate generală – dacă va izbuti să fie nu numai scrupulos, ci și ceva mai prolific. Rămâne vasluian nu în sensul limitativ al geografiei, ci în cel horațian: *Ille terarum mihi praeter omnes angulus ridet*, adică acel colț de țară îmi surâde mai mult decât oricare de pe pământ.

Deocamdată, - pentru acest documentar viabil despre teatrul bârlădean, atât de bine scris și atât de substanțial informat, el merită toată prețuirea.

VALENTIN SILVESTRU: *O vorbă despre această carte...*, prefață la Teodor Pracsiu, **Măștile lui Cronos**, 1995.

În 1995, la Bârlad, avea loc un eveniment memorabil: se juca cel dintâi spectacol al unui nou teatru profesionist (28 decembrie), cu **Mielul turbat** de Aurel Baranga, în prestigioasa regie a lui Sică Alexandrescu, artist al poporului. Proaspătul „teatru de stat” va primi, în anul următor, numele de *Victor Ion Popa*, personalitate artistică remarcabilă, fiu al orașului, născut aici la 29 iulie 1895.

Așadar, bârlădenii sărbătoresc în 1995 un dublu eveniment – centenarul nașterii lui Victor Ion Popa și patru decenii de viață teatrală. Aura celor două aniversări e sporită de apariția editorială a volumului **Măștile lui Cronos**, semnat de un redevabil condeier, Teodor Pracsu, critic dramatic și ziarist plin de nerv. Teodor Pracsu nu este la prima carte. În 1985, publica la Editura „Junimea” din Iași o apreciată carte de cronici dramatice sub titlul **Clepsidrele Thaliei**.

Măștile lui Cronos, apărută în acest an sub egida Inspectoratului de Cultură al județului Vaslui, alături de o documentată monografie despre Victor Ion Popa, datorată universitarului ieșean Constantin Parfene, întâmpină, în chip fericit, dubla sărbătoare bârlădeană amintită mai sus. **Măștile lui Cronos** se deschide cu o prefață a reputatului critic de teatru Valentin Silvestru, „Domnul Teatru”, cum a fost supranumit, fapt care semnifică prin el însuși o consacrare a autorului. „Teodor Pracsu – notează Valentin Silvestru – autorului binevenitului volum, eucritic teatral avizat. Are spiritul cumpănit al intelectualului ce judecă în liniște și responsabil. Ca participant la viața teatrală, îmbogățit mereu cu lecturi întinse și favorizat de intuiții estetice ce-i nutresc dignozele privitoare la calitatea pieselor și a operelor scenice, el are capacitatea, probată, de a oferi realităților conspectate o oglindă reală. Adică nedeformantă. Lucidă. Uneori, cu reflexe joviale ori ironice (nimerite) sau cu maliții (de felurite calibre) ce fac priveliștea atrăgătoare, chiar și pentru cei ce n-au cunoscut direct peisajul evocat de autor” (p. 5-6).

Cu asemenea calitate, Teodor Pracsu realizează o insolită istorie a Teatrului „V.I.Popa” din Bârlad, de la emoțiile primei reprezentații și până la ultima stagiune. Mi se pare un noroc pentru instituția bârlădeană că și-a găsit cronicarul pe potrivă, în vreme ce multe alte teatre cu o vechime considerabilă și prestigioasă nu și-au găsit încă istoricul. Insolitul de care vorbeam vine de acolo că, simultan, **Măștile lui Cronos**, este o istorie a teatrului bârlădean și una repertorială a întregii dramaturgii naționale, din care nu lipsesc ierarhizările valorice, chiar dacă foarte lapidar argumentate, adăugite cu o succintă și fatalmente, selectivă, panoramă a teatrului universal. Ceea ce face Teodor Pracsu este o trecere în revistă a repertoriului bârlădean, în cele patru decenii de slujire a Thaliei, implicând, firește, colectivele teatrale care s-au perindat, cu scoaterea în evidență a activității directorilor, a secretarului literar (Vasile Mălinescu, aflat pe post chiar de la început, ceea ce reprezintă o rară performanță de longevitate), a regizorilor și actorilor. Unde este nevoie, autorul invocă autoritatea istoricilor și criticilor literari, a diverșilor cronicari dramatici care au scris despre spectacolele bârlădene. Nu totdeauna Teodor Pracsu a avut la îndemână „reacțiile” criticii teatrale, în ciuda faptului că autorul pariază îndeobște pe document. Pe de altă parte, domnia sa a avut avantajul că, mai bine de două decenii, a fost principalul cronicar dramatic al Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad, acumulând o experiență care nu e la îndemână oricui, cunoscând bine actorii, regizorii, scenografia instituției și străduindu-se să judece cu detașare atât împlinirile, cât

și improvizațiile teatrului. Se prea poate ca tocmai obiectivitatea criticului să supere uneori pe protagoniștii făuritori ai istoriei Teatrului „Victor Ion Popa”. Pot să pară ușor dăscălitoare reproșurile autorului cu privire la omisiunile repertoriale, dar ele se arată adesea îndreptățite și sunt menite să atragă atenția asupra reprezentării sau nereprezentării unor opere dramatice valoroase, atât din teatrul românesc, cât și universal.

Cartea se încheie cu o Addenda, intitulată **Vocația dialogului**, un persuasiv istoric al colocviilor regizorilor din teatrele dramatice, colocvii devenite tradiționale și de răsunet la un moment dat. A fost o inițiativă de interes național, cu un precedent în 1960, când la București a avut loc primul seminar național de regie. Din 1976 până în 1983 s-au desfășurat cinci ediții de mare interes. Aveau loc spectacole reprezentative ale celor mai bune teatre din țară, urmate de incitante dezbateri colocviale. Pentru colocviul din 1978, am reținut participarea marelui regizor și actor Liviu Ciulei, care a strălucit prin ideile lansate cu acest prilej, atrăgând luarea-aminte asupra necesității modernizării și actualizării, prin concepție regizorală, a potențelor textului dramatic, dar și asupra riscurilor pe care le implică: „Modernizarea are două tăișuri: ori reușim să ne exprimăm modern, ori urmăm moda. Teatrul este adesea alterat prin modernizare exterioară” (p. 132). Cuvinte cu atât mai actuale după 1989, când excesele ... avangardiste fac ravagii, îndepărtând publicul de teatru. Din același context, să reținem și o reflecție a lui Valentin Silvestru cu privire la o maladie a teatrului: „bunăoară, s-a

cultivat exclusiv gustul pentru râs. Sunt spectatori în vârstă care vin la teatru și râd la orice” (p. 137).

Măștile lui Cronos este o carte vie, matură, depășind provincialismul, o piatră de temelie a istoriei teatrale a Bârladului, dar și de cert interes pentru istoria teatrului românesc în general.

THEODOR CODREANU: „*Măștile lui Cronos*”- 1995, în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 99, 20-26 nov. 1995, p. 8.

Nimeni nu s-a gândit, în București și în alte centre culturale cu teatre de stat, să celebreze centenarul nașterii lui Victor Ion Popa (1895-1946), dramaturg, regizor și teoretician, scenograf, caricaturist, unul din fondatorii teatrului românesc modern de păpuși (în 1928), folclorist, etnolog (unul din întemeietorii Muzeului Satului), poet, scenarist, prozator, eseist, critic de artă, profesor de artă dramatică, întemeietor și director de teatre la Cernăuți și București, unul din întemeietorii teatrului radiofonic de la noi.

Personalitatea sa atât de complexă, beneficiind de o autoritate întinsă și durabilă în prima jumătate a secolului douăzeci, a fost evocată într-un singur loc: la Bârlad (în teatrul care-i poartă numele), în județul său de baștină. S-a reprezentat piesa „Dudul lui Traian”, într-un spectacol cuviincios, jucat cu tragere de inimă altminteri, dar cam pripit; și nu din acelea care lasă amintiri îndelungate.

Cu acest prilej s-au sărbătorit 40 de ani de existență a instituției, în prezența, chiar emoțională, a unor actori, regizori,

tehnicieni, spectatori și critici care au ctitorit lăcașul sau au fost prezenți la inaugurarea din 1955, cu **Mielul turbat** de Aurel Baranga, în regia lui Sică Alexandrescu.

Simpoziioanele consacrate ambelor momente festive au avut o densitate intelectuală, adecvare la obiect (cu unele excepții – neglijabile) și s-au desfășurat într-un climat (sufletesc) cald, într-o sală geroasă, cu spectatori puțini și îmblăniți, cu oaspeți de tot prețul din București și Iași (dar numărabili pe degete).

O contribuție prețioasă în context: aceea a cărților special consacrate. Prof.univ. Constantin Parfene din Iași (fost director al teatrului) a lansat o monografie de informație compactă și comentariu avizat, „Victor Ion Popa, eflorescență policromă”. Vasile Mălinescu, secretarul literar al teatrului (de patru decenii!) și profesorul bârlădean Gruia Novac au întocmit un amplu caiet documentar, foarte îngrijit, cu date exhaustive despre viața acestei scene. Criticul teatral vasluian Teodor Pracsiu a tipărit cartea **Măștile lui Cronos**, o istorie critică a activității teatrale în Bârlad, de-a lungul a aproape jumătate de veac.

E o lucrare excelentă, documentată, scrisă cu pricepere și har, examinând nu numai creațiile scenice, ci și politica repertorială, evoluția trupei și meandrele drumului parcurs de ea, aportul directorilor, felul cum s-a oglindit biografia teatrului în critică, îndatoririle îndeplinite și cele neîndeplinite încă. Cartea se constituie și ca un reper teoretic și teatrografic. Organizată nu pe reproducerea pedantă a tuturor faptelor și numelor proprii, ci pe liniile de forță ale

unui program de conspectare și cuprindere ce ține seama de direcțiile principale de dezvoltare ale mișcării teatrale, scrisă cu acribie și sagacitate, într-un stil cult, de bună știință popularizată, lucrarea se citește cu interes și cu plăcere.

Toate trei volumele au fost editate, cu generozitate, de Inspectoratul de cultură al județului Vaslui (consilier șef, Ioan Mancaș) și în condiții grafice care solicită și ele locuri în raftul de bibliotecă.

VALENTIN SILVESTRU: *Centenare, jubilee și cărți despre ele*, în **Curierul Național**, 5 ianuarie 1996.

Nu scrie nimeni despre cărțile de teatru, de critică, istorie și teorie teatrală, ca și cum ele n-ar face parte din biblioteca literaturii române. Altminteri, desigur, nu s-a scos încă genul dramatic dintre genurile literare – după cum ne încredințează toți profesorii mai mult sau mai puțin universitari. Să spunem, deci, măcar câte-o vorbă despre aparițiile editoriale în materie. Să le semnalăm – cum s-ar zice (...)

Măștile lui Cronos de Teodor Pracsiu, editată de Inspectoratul județean de cultură Vaslui, 1995. Cu prefață de Valentin Silvestru și un „Argument” al autorului.

Critic teatral avizat și publicist de talent, Teodor Pracsiu, ziarist vasluian, elaborează o istorie a Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad, la a 40-a aniversare a instituției. Nu e dare de seamă sau

o colecție de informații orânduite, ci un studiu critic pătrunzător despre ceea ce înseamnă o atare instituție, despre programele – sau lipsa de program – ce i-au marcat existența, despre repertorii, artiști, manifestări de cultură teatrală văzute, toate, în contexte de generalitate.

Autorul scrie îmbietor, fiind foarte bine informat, făcând, deci, nu arhivistică prodomă, ci cercetare apropiată, de teatrolog.

Nu e la prima sa carte; a mai publicat un volum de cronici, articole și eseuri; tipărește și o revistă de cultură în orașul său; participă activ la viața teatrală a orașelor moldovene, pe care o urmărește, cu luare-aminte, de cam două decenii.

VALENTIN SILVESTRU: *Cartea de teatru și de teatrologie*, în **Curierul Național**, 28 februarie 1996.

Sunt aproape vreo treizeci de ani de când Teodor Pracsiiu, după un stagiu la o școală din Fălciu, intra în ziaristica vasluiană. A lucrat mulți ani la Vremea nouă, apoi la Adevărul (de Vaslui) post-decembrist și la alte publicații din județ, fie în calitate de redactor, fie de colaborator (Oferta, Jurnalul vasluian, Ethos, Apollo, Clepsidra, etc.). Nefiind un simplu autor „local”, Teodor Pracsiiu a devenit un colaborator prețuit la Cronica, Ateneu, Tribuna învățământului, ș.a. Ziaristul a făcut gazdă bună cu criticul de teatru, cu epigramistul și animatorul cultural. Debutul editorial se datorează Editurii Junimea din Iași care-i tipărește, în 1985, volumul

Clepsidrele Thaliei, urmat de Măștile lui Cronos (1985), Plecat-am nouă din Vaslui (1996, epigrame, colaborator și îngrijitor de ediție), iar acum, prin sprijinul Inspectoratului pentru cultură al județului Vaslui – Transparente critice, antologie substanțială și reprezentativă pentru activitatea sa de critic dramatic.

Transparente critice cuprinde patru părți. Prima se intitulează Istoria clipei și este o istorie în cele mai ilustrative premiere și cronici dramatice ale Teatrului „V.I. Popa” din Bârlad, începând cu 1976, într-un fel, continuare a cărții pe care Teodor Pracsiu i-o dedica în 1995, cu prilejul împlinirii a patru decenii de teatru bârlădean. Partea a doua – Arpegii necesare – reține cronici teatrale ale unor spectacole aparținând unor teatre prestigioase din București și din țară. A treia secțiune poartă chiar titlul volumului și include cronici ale unor cărți de teatrologie. În sfârșit, volumul își desăvârșește arhitectonica intenționată de autor prin opt Dialoguri cu critici de teatru, dramaturgi și un critic literar.

Nu greșesc când spun că destinul de critic și istoric de teatru al lui Teodor Pracsiu se datorează, în cea mai bună măsură, existenței în județul Vaslui a teatrului profesionist „V.I.Popa” din Bârlad. Aceasta, însă, e numai o premisă, fiindcă structura intelectuală l-a împins, fatalmente, spre comentariul de spectacol. Altminteri, cele două coordonate sunt recunoscute chiar de autor: „Imponderabilele destinului au hotărât să văd – timp de mai mulți ani – toate spectacolele Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad. Despre aproape toate am dat seama în scris...”, ținând, însă, să adauge: „Pur și

simpliciter am mers din plăcere, din curiozitate și abia în al treilea rând din rațiuni profesionale” (p. 11).

Această întâlnire dintre Teodor Pracsii și teatrul bârlădean cred că a fost benefică pentru ambele părți. Profesionalizându-se, Teodor Pracsii nu și-a îngăduit să scrie de complezență, contribuind, la rândul-i la sporirea exigenței profesionale în lăcașul Thaliei bârlădene. Găsesc aici împlinirea unui rost și, probabil, o experiență singulară pentru viața teatrelor de provincie. Cu atât mai mult, cu cât Teodor Pracsii n-a suferit de nici un complex provincial, având permanent legături cu teatrologi, regizori, actori din București și din Iași sau Bacău (Valentin Silvestru, Ștefan Oprea, George Genoiu, Bogdan Ulmu, Constantin Paiu, etc.).

THEODOR CODREANU: *Teodor Pracsii: „Transparențe critice” Raționalism și echilibru*, în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 210, 22-28 ianuarie 1998, p. 5.

Este o bucurie ca, în această epocă primară în care am intrat, când politica ofilește cultura și încearcă să impună analfabetismul ca dimensiune a conștiinței naționale, când teatrele și-au redus până la supraviețuirea în delir porția de oxigen și când TVR și cinematografia moșesc de zor ființa bestială care va să vină, să foiletezi această carte concepută discret, ca un îndemn către valoare, sensibilitate și omenie.

Transparențe critice are din plin aceste calități, prin vivacitatea stilului și eleganța mărturisirii, dar și prin harul și răbdarea de „a pândi” , cu ocazia sutelor de vizionări, cum din structurile genetice ale culturii dramatice se zămislește viața însăși cu toate mărețiile și căderile ei.

Criticul, mereu prezent în cele două universuri – drama și interpretarea – care se consumă și renasc mereu tocmai prin acest act devorator, reușește să ofere uneori remedii către perfecțiune, chiar dacă acestea n-au imediat ori niciodată rezonanța convenită în ființa dramei sau a actorului.

Lucrarea – itinerantă spiritual – este o marcă a drumului, deloc întâmplător și nelipsit de capcane extrem de subtile, parcurs de autor către împlinirea vocației sale de critic.

Este hazardant și totuși fermecător să călătorești în același tren împreună cu *Don Quijote*, *Mira eminesciană*, *Strigoii* ibsenieni, *Ciuta* lui V.I.Popa, *Discipolul Diavolului* al lui Bernard Shaw, *Hangița* lui Goldoni, *Omul care a văzut moartea*, *Micii farisei*, *Intrigă și iubire* schiller-iană, *Căsătoria* lui Gogol, *Unchiul Vanea*, *Profesorul îndrăgostit*, *Rinocerii*, *Tichia cu clopoței*, *Puterea și Adevărul* etc., apoi să retrăiești în singurătatea scrisului destinele lor înfiripate și reînfiripate sub bagheta magică a actorilor, prin marile gări care sunt teatrele și să ai puterea de a releva, în exegeze, calitățile și defectele acestor neîmblânziți călători.

Alături de această lume a artei, o calitate și atracție deosebită dau cărții dialoguri incitante, cu mari personalități ale domeniului,

între care regretații Valentin Silvestru și Ion Băieșu, cu Bogdan Căuș, Ștefan Oprea, Constantin Paiu, Bogdan Ulmu și ceilalți. De ce spun asta? Pentru că, în fond, prin teatru participăm la actul miraculos al zămislirii vieții. Practic, asistăm la fascinanta coborâre a personajelor printre noi, în viața cotidiană. Și acest lucru nu este o iluzie, ci un dar prin care cultura ne face mai oameni, ne smulge măcar o clipă păgubitorului și agresivului instinct existențial.

Și distinsul nostru coleg reușește cu multă măiestrie această frumoasă performanță.

Prof. dr. PETREA IOSUB: *Teodor Pracsiu: Transparențe critice (1997)*, în **Adevărul**, nr. 846, 17-19 februarie 1998, p. 3.

Oameni ai școlii care scriu există. Întrebarea e, câți o fac bine?

Între cei pe care-i cunosc, unul se identifică prin tenacitate, cultură, judecăți clare, exprimate tranșant și curajos, pentru că e prieten cu adevărul. **Teodor PRACSIU**, prin vocație profesor de liceu, cultivă o dulce complicitate cu critica literară, aplicând-o exemplar la textul dramatic și la arta scenică.

Spunea, prin 1972, literatul ieșean Virgil Cuțitaru că, de obicei, critica literară, „**a rămas blestemată să-și treacă existența-n singurătate și cârtire**”. Și m-am gândit la profesorul-critic T. Pracsiu, care, asumându-și și singurătatea, dar și privirile chiorășe ale unor „victime”, își vede de rosturile lui înalte, și comite... De ce?

Pentru că actul critic (analiza, observația, incizia, intenția „demolatoare” ca semnal) este intrinsec stării de admirație.

Cartea lui Teodor Pracsiu, „**Transparențe critice**”, este a treia, după „**Clepsidrele Thaliei**” (1985) și „**Măștile lui Cronos**” (1995). Volumul mă supune unui efort, pe care nu-l refuz, întrucât mă ajută la reconstituirea portretului autorului. Nu e foarte greu de observat, pentru cine-i cunoaște intențiile și-i citește cartea, că se insinuează în paginile pe care le scrie, realizând astfel o formidabilă unitate a mării diversități de aspecte, fapte și chipuri cu care colaborează. El e un complice conștient al posibilităților proprii, drapându-și în acest mod responsabilitatea pe care se jenează s-o fluture ca pe un steag. Teodor Pracsiu are disciplina spiritului și manifestă aplicație pentru ordine și adevăr. Ideea de ordine apare în chiar clipa când vizitezi cuprinsul: bogat, chiar fastuos, exact, inspirat, plastic, echilibrat. Fiecare dintre cele patru secțiuni ale volumului divulgă înclinația spre metaforă a autorului: „Istoria clipei” - „Arpegii necesare” - „Transparențe critice” - „Dialoguri”.

Vorbeam despre **adevăr și insinuare** conștientă! Secțiunea I - „**Istoria clipei**” – conține 41 de cronici dramatice ale spectacolelor Teatrului „V.I.Popa” din Bârlad. Două decenii, 1976-1996, înseamnă un segment din istoria de peste patruzeci de ani ai instituției, timp care a înghițit muncă, talent, destine. Dar spectacolele?! Sunt clipele acestei istorii, clipe prinse în panoplia faptelor de arme ale teatrului. Clipe efemere! Dar nostalgia nu l-a surprins pe autor, ci a notat cu grijă, cu grija documentaristului cerebral, realități eterne ale

momentului trecător, atent la identizarea actului artistic de-o seară, conștient iarăși că viitorul va judeca trecutul și după priceperea și puterea obiectivă ale celui care și-a asumat rolul judecătorului.

Teodor Pracsiu nu ascunde adevărul (evident, al său!), îl rostește liniștit, chiar dacă știe că e deranjat. El ia forma evaluărilor pertinente și subtil-inteligente (semnul celor aleși). Iubitor de profesionalitate și cerând-o, mai ales când e vorba de instituții profesionale, T. Pracsiu dorește fapte teatrale de valoare incontestabilă. Și neprofesioniștii pot produce lucruri acceptabile, dar atât! Criticul nostru atrage atenția și lungește bătaia puștii cât de rezonabil cu putință; dar câți văd...ținta?

Intr-unul din interviurile inserate în ultima secțiune a cărții, regizorul **Bogdan ULMU** răspunde unei întrebări astfel: **„Pentru mine și pentru cei care ridicăm, zilnic, blovanul sisific, teatrul e un blestem (dar și o binecuvântare!)”**. Doamne, dar e chiar pecetea lui Pracsiu! A acestui autor, căruia destinul i-a hotărât să trăiască la Vaslui, unde-și duce viața într-o perfectă **transparență**. Dar, de drept, el își are domiciliul în literatura română, din care nu-l vor putea exila nici măcar teatrologii frauduloși. Cel care a scris **„Transparențe critice”** își vede de drum înainte, având drept busolă adevărul, dar și apoftegma lui Kafka, cu care-i împospăta cândva memoria legendarul Valentin Silvestru: **„Cu gentilețea nu e bine să mergi prea departe, dacă rămâi conștient de răspunderile publice pe care le ai”**.

Cartea d-lui Teodor Pracsiu e operă de meșteșugar nobil, pentru că e firească, e alimentată de seriozitate; obiectivitate și judecată adevărată. Știți ce spunea odată Cervantes? „**Meșteșugul desăvârșește firea**”. E ceea ce **Teodor Pracsiu** face de mult.

GRUIA NOVAC: *Pretext? Volumul „Transparențe critice” de Teodor Pracsiu, editat de Inspectoratul pentru Cultură Vaslui, 1997, în Părerii Tutovene, nr. 503, 12-14 septembrie 2000.*

...Colții de argint ai mistrețului ostenit țin la respect (pe) lupii-căței din cetate...

Editată cu sprijinul și sub egida Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” din Vaslui, la editura „Cutia Pandorei” din același oraș, cartea Oglinzi paralele (eseuri, dialoguri, cronici, recenzii) îngăduie autorului (și cititorului) un act de sinteză dintr-un interval temporal – subiectiv și semnificativ, minat de inevitabilul amestec de speranță și derută.

La apariția cărții a pus umărul și omul cu suflet, ostenitor întru ducerea lucrului până la capăt, redactor de carte – Ion Mancaș – directorul muzeului din Vaslui.

Egal mereu cu sine, așa cum (mulți) îl știm și (puțini) ne știm, în ciuda ciulinilor care cresc uneori și pe mijlocul drumului, Teodor Pracsiu oficiază distins, în corul puțin dar elevat al tot mai puținilor capele cu slujbe în limba română.

Între Altarul (catedra de limba și literatura română de la Liceul „Anghel Rugină” din Vaslui) și Cenaclul umoriștilor (pe care T.P. îl conduce temeinic), autorul Oglinzilor paralele își ordonează mereu timpul și spațiul, stabilindu-și sine ira reperele omului de cultură, profesor și artist-creator de umor.

Din când în când, pe lângă ceea ce putem citi săptămânal, în gazeta învățământului românesc (revistă de difuzare națională) ori în alte publicații de arie mai restrânsă, omul de care facem vorbire (după limbajul juriștilor) ne-a obișnuit cu apariții însumate în formă de carte.

Ca și celelalte cărți anterioare: Clepsidrele Thaliei (1985), Măștile lui Cronos (1995), Transparențe critice (1997), ca să le cităm numai pe cele din Argumentul noii cărți, Oglinzi paralele, aceasta din urmă, oferă o întâlnire – reîntâlnire cu autorul și omul Teodor Pracsiu.

Însumarea celor resfirate pe durata a trei ani (1997-1999), intitulată Oglinzi paralele reprezintă pentru cititor – beneficiarul dintâi al unei cărți – posibilitatea de a descoperi forme de relief cultural pe o adesea considerată netedă și pustie întindere.

Mărturisim surpriza pe care ne-a oferit-o titlul acestei cărți: citisem, nu prea demult, o carte mai altfel: Portret în oglinzi paralele, a unuia din cei mai distinși profesori (psihiatri) ieșeni – C. Romanescu – și păstram, fără voia noastră, ideea...

Cum știm, întâmplător, că această carte n-a intrat în lecturile autorului despre care vorbim, avem prilejul (plăcut) să-i spunem că

înălțimile celor două cărți sunt compatibile și au cota așteptărilor noastre.

Oglinzi paralele, cartea semnată de Teodor Pracsu, în cele trei compartimente: Reverberații teatrologice, Acolade critice (și) Vitralii școlare (deloc incolore), dincolo de inciziile firești, în spațiul de-aici, stăpânit de timpul de-acum, oferă un portret (auto) al unui contemporan (al nostru!) și bun prieten cu limba română.

Ce ne place în această însemnare civilizată este că ne dă posibilitatea s-o semnalăm concitadinilor noștri, și să le spunem că merită citită, pentru că lumina din fraza profesorului Teodor Pracsu ne îngăduie să vedem cum colții de argint ai mistrețului ostenit țin la respect (pe) unii lupii-căței din cetate...

Prof. GH. CAPȘA: *Oglinzi paralele* (Editura „Cutia Pandorei”, Vaslui, 2000), în **Adevărul**, nr. 1121, 6-9 octombrie, 2000, p. 6.

Între spiritele alese ale județului Vaslui, creatoare, mereu în idee alertă, susținută de tensiuni intelectuale și de atractive subtilități, se află și **Teodor Pracsu**. A patra carte a dumnealui, **Oglinzi paralele**, (o metaforă camilpetresciană!), s-a ivit cu destin propriu, după „Clepsidrele Thaliei” (1985), „Măștile lui Cronos” (1995) și „Transparențe critice” (1997).

Judecând, mai ales, după structura internă a cărții, ne întâmpină o **maximă reflexivitate**, ce-și jalonează ideile critice în

trei astfel de oglinzi: oglinda întâi: - „Reverberații teatrologice”; oglinda a doua: - „Acolade critice”; oglinda a treia: - „Vitrării școlare”. Prin ele însă ni se propune și ni se arată nu numai starea de virtualitate, ci și trecerea în act a unor judecăți de valoare pertinente, care se plasează, captiv și conștient, între **encomiastic** și **polemica dulce**, nesupărătoare.

În mare parte, secțiunea întâi recheamă în memoria noastră afectivă figura spirituală a lui Valentin Silvestru, „cel mai mare teatrolog român al ultimei jumătăți de veac”, după cum precizează, pe drept, chiar autorul în succintul său „Argument”. Sigur că destinul său tragic afectează încă, dar s-a înscris de-acum în ineluctabil și ireparabil. „Domnul Teatru” – Valentin Silvestru nu a murit de tot, viază mai departe prin operă. Și însuși domnul Theodor Pracsu îl continuă, fără timiditate, dovedind reale virtuți de critic dramatic când focalizează sub lupa inteligenței sale native succesele teatrului bârlădean „V.I.Popa”. Îl urmează pe Maestru în direcția analitică a efectelor scenice, în accentul pus pe esență, dincolo de mască dezvăluind Adevărul. Teatrul românesc nu mai poate fi acuzat de provincialism, el a căpătat „o dimensiune europeană”.

Oglinda a doua ne dezvăluie în domnul Pracsu și un critic literar de real talent. Eminescu, fie adulat, fie vehement negat, continuă să fascineze și să influențeze poezia română ca **un geniu tutelar**, pentru că reprezintă sâmburele emoționalității naționale. Subscriem și noi la această veridică observație. Autorii vasluieni ale căror cărți le recenzează (unii dintre ei redutabili, cum ar fi Theodor

Codreanu, critic de prestigiu și romancier-eseist) sunt selectați după un criteriu personal. Astfel că nu-i putem imputa de ce, de pildă, scrie despre niște debutanți (vezi microanalogia **Puterea cuvântului**), dar despre, să zicem, Cristian Simionescu, poet profund și singular, maratonist, în imaginarul sensibil, nu-și găsește răgaz. Este opțiunea criticului, și noi o respectăm.

Oglinda a treia - „Vitrării școlare” – ne arată un **spirit pracsian** mult mai mobil, ironic, lucid, uneori ludic, aluziv și poate tocmai de aceea mai plăcut sub raport estetic. De data aceasta, curios, cresc virtuțile sale beletristice. Ne delectează **polemica dulce**, dar deloc ambiguă, referitoare la reforma din învățământul românesc înțepenit în **condica-fetiș**. Reformă care vinde diplome și titluri de profesori și doctori și spală România de creiere, ducându-le din țară în altă țară ș.a.m.d.

Oglinzi paralele este o **carte de etică înaltă**, rezultatul unui spirit lucid, camilpetrescian, al unei conștiințe civice nealterate, încrezătoare încă în mântuirea prin sine a Adevărului. Maxima ei reflexivitate ține trează pentru noi viziunea multiformă a luminii în care trăim.

SIMION BOGDĂNESCU: *Maxima reflexivitate*, în **Părerii Tutovene**, nr. 527, 5-7 decembrie 2000, p. 1-2.

Referințe critice

Valentin Silvestru: *Postfață* (coperta a IV-a) la volumul de teatrologie **Clepsidrele Thaliei**, Editura Junimea, Iași, 1985;

Victor Parhon: *Debutul editorial al unui critic*, în **România literară**, anul XVIII, nr. 31, 1 august 1985, p. 16;

Valentin Silvestru: *O vorbă despre această carte*, prefață la volumul **Măștile lui Cronos**, 1995;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Măștile lui Cronos – 1995*, în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 99 din 20-26 noiembrie 1995, p. 8;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Măștile lui Cronos – 1995*, în **Ethos**, anul I, nr. 1, decembrie 1995, p. 5;

Valentin Silvestru: *Centenare, jubilee și cărți despre ele*, în **Curierul Național**, 5 ianuarie 1996;

Gheorghe Capșa: *Teodor Pracsiu - Măștile lui Cronos* (Vaslui, 1995), în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 108, 29 ianuarie – 4 februarie 1996, p. 7;

Valentin Silvestru: *Cartea de teatru și de teatrologie*, în **Curierul Național** din 28 februarie 1996;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice; Raționalism și echilibru*, în **Jurnalul vasluian**, nr. 210, 22-28 ianuarie 1998, p. 5;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice (II), Raționalism și echilibru*, în **Jurnalul vasluian**, nr. 212, 5-11 februarie 1998, p. 5;

Petrea Iosub: *Teodor Pracsiiu – Transparențe critice* (1997), în **Părerii Tutovene**, nr. 289, 12-18 februarie 1998, p. 3;

Petrea Iosub: *Teodor Pracsiiu – Transparențe critice* (1997), în **Adevărul**, nr. 846, 17-19 februarie 1998, p. 3;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiiu – Transparențe critice*, în **Adevărul**, nr. 856, 24-26 martie 1998, p. 3;

Gheorghe Capșa: *Constantin Manea, Teodor Pracsiiu, Maștei Florescu, Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete*, în **Părerii Tutovene**, nr. 323, 8-14 octombrie 1998, p. 5;

Gheorghe Capșa: *Satana în mini-jup*, în **Adevărul**, nr. 1106, 15-17 august 2000, p. 3;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiiu- Transparențe critice, 1997*, în **Părerii Tutovene**, nr. 503, 12-14 septembrie 2000;

Gruia Novac: *Satana în mini-jup*, antologie umoristică, în **Părerii Tutovene**, nr. 508, 29 septembrie-2 octombrie 2000, p. 2;

Gruia Novac: *Satana în mini-jup*, antologie umoristică, în **Părerii Tutovene**, nr. 509, 3-5 octombrie 2000, p. 3;

Gheorghe Capșa: *Teodor Pracsiiu – Oglinzi paralele*, în **Adevărul**, nr. 1121, 6-9 octombrie 2000;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiiu în ... oglinzi paralele*, în **Părerii Tutovene**, nr. 521, 14-16 noiembrie 2000, p. 2;

Simion Bogdănescu: *Maxima reflexivitate*, în **Părerii tutovene**, nr. 527, 5-7 decembrie 2000, p. 1-2.

Cuprins

Argument.....	3
Repere biografice.....	5
Bibliografie.....	11
Aprecieri critice.....	17
Referințe critice.....	42